

Füüsal – ilutaim ja köögivili

Tikkerfüüsali viljad.

Aiapidajad on avastanud füüsali. Tänavu kevadel on lausa massiliselt selle seemneid ostetud.

Müüjate sõnul pole inimestel aga sageli aimu, mida kujutavad endast füüsali eri liigid ja kuidas neid kasvatada. Toome ahvatlevate füüsali-te maailma veidi selgust.

Peamiselt ilutaimena kasvatatakse meil harilikku füüsalit ehk juudikirssi (*Physalis alkekengi*) ning jaapani füüsalit (*P. franchetti*), mida kutsutakse hiina või jaapani laternaks. Mõlemad on püsikud.

Viljade pärast tasub kasvatada järgmisi liike, mis on üheaastased rohhtaimed.

■ **Mehhiko füüsalit** ehk tomatillo-füüsalit (*P. philadelphica*) kutsutakse ka mehhiko tomatiks. Teda saab meil kasvatada avamaal, kuna ta on oma sugulasest tomatist veidi külmakindlam (kannatab lühiajaliselt kuni 2° külma). Katteloori kasutades hakkab vilju saama muidugi kiiremini.

Taim kasvab 60–80 cm kõrguseks. Vili (30–80 g) meenutab pisikest tomatit, valminult on see heleheline, kollane või rohekaslilla. Toorelt viljad eriti maitsvad ei ole, kuid neid saab sisse teha nagu tomateid, kasutada püree jm toidu valmistamiseks.

Soodsates kasvutingimustes võib üks taim anda paarsada vil-

Mehhiko füüsali viljad.

ja. Küpsed viljad varisevad kergesti, maapinnal säilivad nad kuni 10 päeva täiesti tarbimiskõlblikuna. Esimesed öökülmad parandavad maitset, kuid siis kannatab säilivus. Poolvalminult koristatud viljad võivad 1–4° juures säilida mitu kuud, kui nad on terved, tupe sees ja pesemata.

■ **Maasikfüüsalit** (*P. pubescens*) tuntakse ka maasikatomati või rosinafüüsali nime all. Ta kasvab 30–40 cm kõrguseks. Kirsisuurused viljad (10 g) on valminult rohelised, kollased või lillakad. Küpsed viljad

on magusad, lõhnalt ja maitset meenutavad metsmaasikat. Neist saab omapärase maitsega keedist, võib teha ka kompotti või kuivatada, kasutades hiljem nagu rosinaid. Küpsed viljad on üsna maitsvad ka toorelt. Maasikfüüsali on soojanõudlikum ja pikema kasvuajaga kui mehhiko füüsali.

■ **Peruu füüsali** (*P. peruviana*) murelisuurused viljad on valminult tumekollased ja hapukasmagusad. Maitstes aimub kreeki, tikrit või põldmarja, kuidas kellelegi. Seda liiki meil avamaal kasva-